

Liefde is niet los verkrijgbaar

Scholten Uitgeverij

LIEFDE
IS NIET LOS
VERKRIJGBAAR

DS. DICK LANGHENKEL

COLOFON

Liefde is niet los verkrijgbaar

Ds. Dick Langhenkel

© 2024 Scholten Uitgeverij BV

info@scholtenuitgeverij.nl

www.scholtenuitgeverij.nl

Omslagontwerp: Levi Reinds

Binnenwerk opmaak: Piet Versteeg

Drukwerk: Drukcase

Eerste druk, maart 2024

ISBN: 978-90-83380445

NUR: 707

Voor de Bijbelgedeelten in dit boek is gebruikgemaakt van de NBG-vertaling van 1951, tenzij anders vermeld.

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen, of enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

All rights reserved. No portion of this book may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted in any form or by any means – electronic, mechanical, photocopy, recording or any other – except for brief quotations in printed reviews, without the prior written permission of the publisher.

INHOUDSOPGAVE

Woord vooraf	7
Hoofdstuk 1 Slakkenliefde	11
Hoofdstuk 2 Liefde zoals God het bedoelt	23
Hoofdstuk 3 Liefde is niet los verkrijgbaar	33
Hoofdstuk 4 Liefde en lijden	45
Hoofdstuk 5 Liefde en eigenliefde	63
Hoofdstuk 6 Liefde en seks	91
Hoofdstuk 7 Liefde voor de waarheid	115
Hoofdstuk 8 Liefde voor de wereld	121
Hoofdstuk 9 Liefde en straf	151
Hoofdstuk 10 Liefde en trouw	173
Hoofdstuk 11 Lied der liefde	187
Slotwoord	203

***Opgedragen aan mijn drie kleinkinderen,
Nathalie, Martijn en Aart-Jan.***

Woord vooraf

In 2013 verscheen de eerste druk van 'Liefde is niet los verkrijgbaar'. Ik schreef dit boek naar aanleiding van vragen van mijn achttienjarige kleindochter over haar ervaringen met leeftijdgenoten op het VWO. Ik beloofde haar een boek te schrijven over haar vragen en de antwoorden die ik haar gaf, omdat ik toen al begreep dat haar vragen ook de vragen waren van vele leeftijdgenoten, opvoeders en ouders. Zij en velen van haar leeftijdgenoten begrepen heel goed hoe groot de kloof is tussen wat er enerzijds gezegd en gezongen wordt en anderzijds wat er dagelijks voor hun ogen gebeurt aan liefdeloosheid. Gezien het vele grensoverschrijdende gedrag tussen jongens en meisjes, mannen en vrouwen, de vele echtscheidingen, mishandelingen en geweld in gezinnen, pesterijen en onverschillig gedrag is er wat de daadwerkelijke liefde tussen de mensen betreft geen vooruitgang geboekt. Ik ben dan ook dankbaar dat mijn uitgever besloten heeft dit boek in aangepaste vorm opnieuw uit te geven en onder jouw aandacht te brengen.

Ik kom steeds meer volwassen en jonge mensen tegen, zowel binnen als buiten de kerk, die niet meer weten wat echte liefde is en wat daarmee wordt bedoeld. De meesten komen niet verder dan liefde te duiden als een gevoelservaring. Verdwijnt dat gevoel, dan haken ze af en gaan ze op zoek naar een nieuwe

gevoelservaring. Zo kwam ik een mij bekende jongeman tegen, die een jaar geleden zowel op het gemeentehuis als in de kerk was getrouwd en me doodleuk vertelde dat hij alweer gescheiden was. Waarop ik hem vroeg: 'Waarom?' Hij antwoordde mij: 'Het voelde niet goed meer.' Inderdaad, op alleen gevoel kan een huwelijk niet lang bestaan. Daar is meer voor nodig. Over dit 'meer' gaat het in dit boek. Wie van de opvoeders begrijpt in onze dagen nog dat liefde en lijden onlosmakelijk bij elkaar horen? Laat staan dat hier voorlichting over gegeven wordt en dat dit gegeven in de vorming van onze jonge mensen meegenomen wordt. Veel opvoeders komen, als het over de liefde gaat, niet veel verder dan 'liefde is seks en seks is liefde' zonder te beseffen dat dit een ernstige misleiding is.

Er is iets grondig mis in onze dagen. Je kunt geen boek meer lezen, geen tijdschrift meer inzien, geen film meer bekijken of song beluisteren of het gaat wel op een of andere wijze over de liefde. Tegelijk leven we in een tijd waarin de onderlinge liefde nooit eerder zoveel geweld wordt aangedaan als in onze dagen. Liefdeloze ouders, kinderen die niet veilig zijn, geweld in gezinnen, pesterijen op school, opvoeders die hun plaats niet weten, seksueel overschrijdend gedrag en zo kunnen we nog even doorgaan. Mogelijk leven we nu in de dagen waar Jezus lang geleden al voor gewaarschuwd heeft. De dagen voor Zijn terugkeer naar de aarde zouden gekenmerkt worden door verkillende liefde (Matt. 24:12). Omdat schrijven over liefde een onuitputtelijk onderwerp is, heb ik in dit boek geprobeerd een aanzet te geven in twaalf hoofdstukken met daarbij gespreksvragen. In elk hoofdstuk probeer ik een belangrijk aspect te belichten van wat liefde concreet is. Ik heb dat gedaan door steeds een tegenstelling te creëren tussen liefde, zoals onze Schepper dat bedoelt en wat

wij er van gemaakt hebben. Om die reden maak ik voor de helderheid steeds een vergelijking tussen liefde en surrogaatliefde. Wie zegt dat liefde een gevoel is, spreekt over surrogaatliefde. Evenals wie beweert dat seks liefde is en liefde hetzelfde als seks. Zo probeer ik een gids te zijn in dit onuitputtelijke onderwerp. Dit boek is ook een dankbetuiging voor en een getuigenis van alle ware liefde die ikzelf in mijn leven mocht ondervinden. In de eerste plaats van mijn geliefde Catharina waarmee ik al drieënvijftig jaar getrouwd ben. Dan de liefde die ik ondervonden heb in de verschillende ziekenhuizen die ik vanbinnen heb gezien, de verschillende kerken die ik mocht dienen en van vele vrienden en vriendinnen die mij vergezeld hebben op mijn levensweg. Ik ben echter van mening dat we er, wat de liefde betreft, niet goed voor staan. Generaliserend meen ik zelfs te mogen zeggen dat we in een liefdeloze maatschappij leven, maar het is echter niet allemaal kommer en kwel. Er gebeuren in stilte nog heel veel mooie dingen waarin oprechte liefde tot uiting komt. Je mag uiteraard met mij van mening verschillen, maar ik meen dat die mensen die in onze huidige samenleving nog echt liefhebben, zich eenzaam en vaak ook onbegrepen voelen. Ook ben ik van mening dat de huidige jonge generatie meer negatieve dan positieve voorbeelden heeft waaraan zij zich kunnen spiegelen en optrekken. Ik hoop dan ook dat door dit boek opnieuw begrepen wordt dat de liefde die God voor ogen heeft wezenlijk verschilt van hetgeen veel mensen ervan maken. Immers, veel van wat als liefde gepresenteerd wordt, blijkt achteraf niets anders te zijn dan goed verpakte eigenliefde. Dit boek wil jou helpen om scherp het onderscheid te zien tussen die beide. Ook wil ik je graag laten zien dat het in de huidige samenleving wat de liefde betreft, niet allemaal kommer en kwel is. Er is nog veel liefde en daaruit voortkomend dienstbetoon aan mensen en de hele

schepping. Ik hoop dat dit boek in handen komt van ouders, onderwijzers, predikanten en de oudere jeugd. Het is geschikt voor catechisaties en gespreksgroepen. Ieder hoofdstuk eindigt dan ook met een aantal gespreksvragen, die als opstapje kunnen dienen voor een diepgaand gesprek over dit onderwerp. Omdat ik verschillende hoofdstukken met name voor jonge mensen geschreven heb, is dit boek in de jij-vorm geschreven.

Dick Langhenkel
Dronten, 2023

1. Slakkenliefde

Als klein kind had ik veel belangstelling voor allerlei soorten slakken. Maar de slakken met een huisje op hun rug vond ik altijd het mooist. Toen ik predikant was geworden, heb ik een grote kartonnen slak laten maken die ik Sammy noemde. Hij had een ereplaats op mijn studeerkamer. Ik heb Sammy naar heel wat spreekbeurten meegesjouwd en gebruikt als metafoor (beeldspraak) om beeldend en een beetje komisch te laten zien hoe wij gewoonlijk geneigd zijn om lief te hebben. Mijn thema was dan ook steevast: 'slakkenliefde'. Om te begrijpen wat ik hiermee bedoel, moet je op zijn minst weleens een slak gezien hebben. Vroeger wist iedereen hoe een slak eruit zag, maar nu zijn er toch echt mensen die er nog nooit een van dichtbij bekeken hebben. Er zijn vele soorten slakken, met een huisje en zonder; die laatste noemen we naaktslakken. Voor het begrijpen van slakkenliefde is echter geen kennis van de soorten nodig. De naaktslakken laat ik dan ook buiten mijn verhaal. Mij gaat het om die grote, slijmerige slakken met dat mooie huis op hun rug. Vooral bij regenachtig weer in het voorjaar zijn ze volop in beweging. Meestal in de nacht, in de morgen zie je dan nog slechts de slijmsporen die ze achterlieten. Wanneer ze volop in beweging zijn, hebben ze aan de voorkant twee kleine horentjes, tenminste zo ziet het er uit. In werkelijkheid zijn het de ogen die op die kleine horentjes staan. Als kind vond ik het al leuk om er een

tikje tegenaan te geven. De slak trok dit horentje dan ook heel snel in. Raakte je ze allebei aan, dan trok hij ze niet alleen snel in, maar rolde hij zich ook op in zijn huisje en duurde het enige tijd voor hij weer voorzichtig naar buiten kwam. Ik vond dat een fascinerend spelletje, waar ik me heel lang mee kon vermaken. En omdat mijn juf ze toch niet durfde aanraken, had ik op de kleuterschool in elk geval vrij spel.

Om nu maar met de deur in huis te vallen: wij lijken in de manier waarop wij liefhebben veel op een slak. Niet alleen zijn we vaak traag in het uiten van onze liefde, we trekken ons ook snel terug als er iets is dat ons niet aan staat. Krijgen we een wat hardere tik, dan rollen we ons razendsnel op in ons huisje. Meestal is het dan over met de liefde en zijn we even niet bereikbaar. Slakkenliefde hoort bij onze menselijke natuur. Daarom zijn we er zo vertrouwd mee. We leven, meen ik, nu in een tijd die overwegend door slakkenliefde gedomineerd wordt. Maar ook deze, van nature zo vertrouwde slakkenliefde, is aan erosie onderhevig. Dat blijkt wel uit het feit dat, als we het woord liefde in de mond nemen, we er allemaal iets anders mee bedoelen. 'Ik hou van je, maar ik bedoel: ik wil met je naar bed. Ik hou van je, maar ik wil dat je mijn kleren wast en mijn overhemden strijkt. Ik hou van je, maar ik bedoel: wat fijn dat je me dit mooie cadeau gegeven hebt.' Ik ben dan ook geneigd te zeggen dat veel van wat ons als liefde gepresenteerd wordt, in werkelijkheid goed verpakte eigenliefde blijkt te zijn.

Een lieve vrouw kijkt naar het sombere gezicht van haar man en vraagt: 'Zit je iets dwars? Is er iets?' 'Nee, hoor.' Hij duikt weg achter zijn krant (horentje ingetrokken). Zij vindt echter dat ze reden heeft om door te vragen, maar dat pakt helemaal verkeerd uit. Ze krijgt een grauw en een snauw, meneer verlaat geïrriteerd

de huiskamer en vertrekt naar zijn studeerkamer (zijn slakkenhuis). Zijn lieve vrouw - een met een hart vol liefde voor haar man - blijft vol vraagtekens achter en moet maar raden wat er aan de hand is. En jij mag raden waar dit zich heeft afgespeeld.

Vraag je kinderen maar eens om de afwas te doen of een of ander vervelend karweitje en ogenblikkelijk openbaart zich deze slakkenliefde. Slakkenliefde zie je nooit als er wat te halen is, maar daarentegen vaak als het gaat om een daadwerkelijk antwoord van liefde. Het heeft onder andere als kenmerk dat men liefde wil geven mits er iets tegenover staat. Als ik mijn dochters iets vroeg wat de dames even niet uitkwam, dan waren ze ineens erg druk met hun schoolwerk en wisten ze niet hoe snel ze hun eigen kamer moesten opzoeken of het huis verlaten. Ze rolden zich in hun eigen slakkenhuis. Stond er echter iets tegenover, dan reageerden ze vriendelijker en met aanmerkelijk meer begrip voor de situatie. Gezinnen kunnen compleet door slakkenliefde geregeerd worden. Je krijgt de ander alleen uit zijn of haar huisje als er iets tegenover staat. Over alles moet onderhandeld worden en wat men dan nog liefde noemt, is eigenlijk niet veel meer dan goed verpakte eigenliefde. In zulke huizen leeft men dan niet meer met elkaar, maar naast elkaar. Ieder in zijn eigen slakkenhuis, waar men slechts uit komt om te eten. Niet alleen gezinnen, ook huwelijken kunnen vastlopen in slakkenliefde. Ik noem het dan ook wel eens spoorrails-huwelijken. Twee koude rails, verbonden door wat dwarsbalken, zoals een gemeenschappelijk huis, geld, seks, kinderen en nog wat meer. Maar het resultaat is en blijft: we leven naast elkaar in plaats van met elkaar. Als deze mensen dan ook geen besef hebben van een hogere en rijkere vorm van liefde, dan beseffen ze feitelijk niet hoe arm ze zijn en nog minder hoe zij uit deze impasse kunnen raken. Men-

sen bij wie het hart geregeerd wordt door slakkenliefde, kunnen zich ongelooflijk lang in hun slakkenhuis opsluiten. Een paar verkeerde woorden in de familie kan de ondergang van de jaarlijkse familiedag betekenen. Familieleden die zonder opgaaf van reden plotseling niet meer op verjaardagen komen, niets meer laten horen en nergens op reageren.

Zo kun je ineens geconfronteerd worden met slakkenliefde in de familie en vriendenkring, waarvan je nooit had gedacht of vermoed dat dit zou gebeuren. Buren, waar je vele jaren goed en vertrouwelijk mee bent omgegaan, waar je lief en leed mee hebt gedeeld, plotseling is het afgelopen. Ze zeggen misschien nog gedag, maar gaan je wel uit de weg. Soms openbaart slakkenliefde zich grof en profaan in een grote mond en veel agressie, maar het kan ook heel bedekt, stilletjes en subtiel, waarbij je alleen maar kan raden wat de ander bezielt. Slakkenliefde kan zich ook in doodse stilte openbaren. Een gemeentelid vertelde me eens dat hij niet meer naar de kerk kwam en dus thuis in zijn slakkenhuis bleef, zolang broeder X wel naar de kerk ging. Toen ik vroeg of broeder X ook op de hoogte was van zijn grieven, bleek dat niet het geval. Rond ons Liefdemaal, het zogenaamde Heilig Avondmaal, waar we de liefde voor de Heer en elkaar vieren, kan de slakkenliefde sommigen danig in hun greep hebben. Stilzwijgend blijft men weg. Het eigen, eenzame slakkenhuis verdient dan de voorkeur boven de viering van brood en wijn aan één tafel.

Een veel voorkomende uiting van slakkenliefde in de gemeenschap van de kerk is het inhouden van de kerkelijke bijdrage. De dominee hoeft maar een paar verkeerde woorden te zeggen en hoe tactvol hij dat ook doet, de kerkelijke bijdrage wordt ingehouden. Soms hoort hij dat rechtstreeks, maar meestal pas maanden later van de penningmeester. Als een plaatselijke ge-

meente in haar geheel door slakkenliefde wordt geregeerd, dan kan het uiterlijk nog heel wat lijken, maar onzichtbaar bestaat de gemeente uit opgerolde slakken, die het grote geheel van de gemeente al opgegeven hebben.

Het kan zelfs gebeuren dat als de slakkenliefde regeert, men dat in huwelijk, gezin en kerk niet eens in de gaten heeft. Het gaat niet goed, maar wat er nu precies aan de hand is ziet men niet. Ik heb regelmatig over dit thema gesproken en kreeg dan nogal eens reacties van mensen, die door de herkenning ineens zagen wat er in hun leven misgegaan was. Daarom is alleen al die vraag zo belangrijk: 'Weet jij wat slakkenliefde is?' Uit ons aller leven blijkt dat het een vorm van liefde is, waarbij we steeds weer geneigd zijn om onze eigenliefde boven de naastenliefde te stellen. Een ander woord voor slakkenliefde is surrogaatliefde. Deze manier van liefhebben is inherent aan de menselijke natuur, die van geen balans wil weten tussen eigenliefde en naastenliefde. De priester en de Leviet uit het verhaal van Jezus over de barmhartige Samaritaan zijn daar levensechte voorbeelden van. Ondanks de nood van de man die door rovers in elkaar geslagen was, lieten de beide geestelijken hun eigenliefde prevaleren boven de naastenliefde.

En dat waren dan mannen die dagelijks in dienst van God anderen onderwezen. Het vervullen van een geestelijk ambt is dus geen enkele garantie om waarachtig lief te hebben. Daar is meer voor nodig. Daar is een kracht voor nodig die boven onze menselijke natuur uitstijgt.

Door die kracht van Boven zijn we in staat om in voorkomende gevallen boven de eenzijdige keuze voor onze eigenliefde uit te stijgen. Ontbreekt die kracht, dan zullen we in moeilijke omstandigheden altijd weer geneigd zijn om te kiezen voor onszelf.

Liefde, die niets anders is dan slakkenliefde. Hoe komen we dan weer uit ons slakkenhuis? Ons afzonderen en verstoppert gaat gemakkelijk, daar zijn we meesters in, maar om weer tevoorschijn te komen, ons gekwetste ego te overwinnen, daar is veel meer voor nodig. Een ontroerend voorbeeld van een vrouw die muurvast in haar slakkenhuis zat, vinden we in Johannes 4. Jezus zag op een heel innemende wijze kans om haar daar weer uit te krijgen. Ik kan dat niet beter beschrijven dan Johannes. Dus neem je Bijbel en lees dat verhaal eens en probeer ervan te leren, zowel voor jezelf als om mogelijk een ander te helpen. Daar gaat het om een vrouw, maar het had net zo goed een man kunnen zijn. We weten allemaal hoe moeilijk het is om met ons gekwetste ego weer tot rust te komen. Eerlijk naar onszelf te kijken of we misschien zelf ook schuld dragen, dat vraagt nogal wat. We zijn immers geneigd in eerste instantie de schuld bij de ander te leggen. Of ben ik de enige die daar last van heeft?

Om daar bovendien te stijgen en van bevrijd te worden hebben wij voor alles onderscheidingsvermogen nodig tussen echte liefde en wat er op lijkt. Dat is ook de hoofdgedachte van dit boek, om het onderscheid te leren zien tussen echte liefde en surrogaatliefde. Wij hebben licht nodig in ons eigen hart, omdat daar zowel echte liefde als surrogaatliefde om voorrang strijden. Echte liefde kan zomaar veranderen in surrogaat en andersom. De slakkenliefde in de levens van anderen hebben we zo in de gaten, daar hebben we niet veel voor nodig. Maar hoe staat het in ons eigen hart? Zijn we daar in staat om eigenliefde en naastenliefde te herkennen en de juiste plaats te geven in de dagelijkse toepassing? Maar ook dan zijn we er nog niet. We hebben ook kracht nodig om boven onszelf uit te stijgen, om in gevallen waar dit nodig is, eenzijdig onze naastenliefde voorrang te geven. Bij de priester en de Leviet uit Jezus' voorbeeld ontbrak die

kracht. Jezus zegt: 'Ze zagen de nood van deze man.' Ze hadden dus geen enkel excuus om door te lopen, maar desondanks kozen deze beide mannen voor zichzelf. Niet voor niets zegt een spreekwoord: 'In de nood leer je je vrienden kennen.' Als je zelf in nood bent, leer je de mensen kennen bij wie de naastenliefde uitstijgt boven hun eigenliefde.

Zowel het onderscheidingsvermogen, als de kracht om de ware liefde te kennen, kunnen wij van Jezus ontvangen door Hem uit te nodigen om in ons hart te komen wonen en van ons lichaam Zijn tempel te maken. Zijn inwoning maakt een einde aan de eenzaamheid in ons hart, die daar door die eenzijdige slakkenliefde als grijze mist heerst. Het is dus van het grootste belang dat we daar ernst mee maken. Het is niet door kerkgang, doop of Avondmaal dat Jezus in ons hart woont, we zullen Hem daar Zelf toe uit moeten nodigen. Zolang we daar geen ernst mee maken, zal ons leven en liefhebben zich altijd blijven bewegen op het niveau van wat ik hier slakkenliefde noem. Willen we echt boven dit lage niveau uitkomen, dan zullen we op moeten houden met ons te richten op wat we in meerderheid in het menselijk gedrag om ons heen zien. Het 'iedereen leeft zo', moet verworpen worden. We zullen ons innerlijk echt af moeten scheiden van de wereld om ons heen. Slakkenliefde heeft de nare eigenschap dat wij mensen het voortdurend bij elkaar versterken. Iedereen stelt het eigenbelang voorop, dus ben ik geneigd dat ook voor alles te stellen. Het is een doodlopende weg! Betekent dit dan dat er geen eigenbelang mag zijn? Natuurlijk bestaat er zoiets als eigenbelang. In het hoofdstuk over de naastenliefde en de eigenliefde hoop ik daar uitvoerig op in te gaan.

Liefhebben zoals God het bedoelt, betekent in de dagelijkse praktijk dat je tot een minderheid behoort. De barmhartige Sa-

maritaan stond geheel alleen in het door Jezus gegeven voorbeeld, zoals Hij later Zelf in de hoogste uiting van naastenliefde aan Golgotha's kruis de weg helemaal alleen ging. Wij horen niet graag bij een minderheid, laat staan dat we het ambiëren om alleen te staan. Realiseer je ook dat liefde geven, zoals God het bedoelt en waar Jezus ons in is voorgegaan, in deze wereld weinig waardering en applaus oplevert. Toen Hij ons tweeduizend jaar geleden uitnodigde Hem op deze weg te volgen, heeft Hij heel nuchter gezegd: 'De knecht is niet meer dan zijn Meester' en 'Ze hebben Mij vervolgd, ze zullen ook u vervolgen' (Joh. 13:6; 15:20). Je hoeft dus niet voor de lol of voor je gemak een leerling van Jezus te worden. Denk daar ook eens over na. We zullen in een volgend hoofdstuk zien, dat liefde zoals God het bedoelt, ook lijden met zich meebrengt.

De voorbeelden van slakkenliefde, die ik in dit hoofdstuk gegeven heb - en er zijn er veel en veel meer te noemen - maken ons niet echt vrolijk. Dat klopt, want slakkenliefde maakt eenzaam en eenzame mensen kunnen moeilijk vrolijke mensen zijn te midden van anderen. Wie een beetje zelfkennis heeft weet dat niet alleen anderen, maar ook wijzelf met deze slakkenliefde besmet zijn. De ellende is echter dat we dit haarscherp bij anderen onderkennen en tegelijk blind zijn voor deze besmetting bij onszelf. Voor we dan ook proberen de slakkenliefde bij onze kinderen, man of vrouw, familie of vriend te ontmaskeren, doen we er goed aan eerst iets te doen aan zelfonderzoek. Ontbreekt de bereidheid hiertoe, dan hebben we niet alleen geen recht van spreken, maar zullen we moeilijk open kunnen staan voor Gods aanbod van een hogere en rijkere vorm van liefde. Voor je het weet behoort je bij het grote leger der schijnheiligen, die haarfijn de zonden van anderen kunnen blootleggen, maar blind zijn voor de toestand van het eigen hart.

Alleen in het licht van die liefde van Boven, die we ontvangen in antwoord op gebed, zijn we in staat om slakkenliefde als surrogaat te ontmaskeren. Het is dus van het hoogste belang dat we die slakkenliefde, of anders gezegd die surrogaatliefde, tijdig herkennen en ontmaskeren. Te beginnen bij onszelf. Zoals de ware liefde, door God bedoeld, kenmerkende eigenschappen heeft, zo is dat ook met surrogaatliefde het geval. Door deze eigenschappen goed in je op te nemen of zelfs uit je hoofd te leren, kun je jezelf heel wat verdriet en teleurstelling besparen.

Surrogaatliefde:

Zij kan niet wachten, want ze is ongeduldig

Zij kan niet trouw zijn

Zij kan zichzelf niet verloochenen

Zij kan en wil niet lijden aan de ander

Zij heeft geen liefde voor de waarheid

Zij is onbetrouwbaar, omdat zij beheerst wordt door gevoel

Zij kan niet vergeven

Zij kan zich niet verheugen in de voorspoed van de naaste

Zij dooft snel uit

We zien dus dat surrogaatliefde ten diepste niets anders is dan geraffineerd verpakte eigenliefde. Zij komt voort uit het gevoelsleven en lijkt heel mooi en betrouwbaar, maar het is als met een prachtig opgeblazen ballon. Bij de eerste de beste speldenprik die het leven toedient, klapt ze al uit elkaar. De moderne magazines staan vol met relaties, gebaseerd op zogenaamde eeuwige liefde, geweldige verhalen en kostbare feesten. Maar de ene relatie klapt al na een jaar en de anderen houden het gewoonlijk ook niet lang vol. Dat is de realiteit. Surrogaat- of slakkenliefde moet altijd beproefd worden, gezeefd, gefilterd, zowel in je eigen

hart als in het hart van de ander. Surrogaatliefde is er altijd, daar begint elke relatie mee, daar is niets mis mee. Surrogaatliefde komt voort uit de menselijke natuur. Ook daar is niets mis mee. Wij moeten bijna allemaal door die eerste fase van verliefdheid heen, die echt lijkt en volwassen voelt, maar het niet is. De echte liefde komt daaruit voort, maar heeft tijd nodig. Ze is als een plant, die klein, teer en onopvallend opkomt en door de jaren uitgroeit tot een prachtige boom. De beste toets is nog altijd: neem de tijd voor elkaar en wacht op elkaar. Wacht dus ook met je volledig lichamelijke overgave, totdat je zeker weet dat er echte liefde in het spel is. Dat weet je in elk geval niet na een avondje stappen, evenmin aan het slot van een vakantieliefde.

Echte liefde vraagt tijd, openheid en geduld en veel praten om elkaars hart echt te leren kennen. Gesprekken die nergens overgaan en oppervlakkige lol leiden nergens toe, in elk geval niet tot echte liefde. Luisteren moet geleerd worden. Een echt gesprek waarin twee mensen elkaar ontmoeten, vraagt tijd en moed om het hart voor elkaar open te stellen. Het zal je duidelijk zijn dat dit niet lukt in de disco. Voor een echt gesprek is wederzijdse aandacht nodig, die kun je elkaar alleen echt geven in stilte en rust en op plaatsen waar je niet te veel afgeleid wordt. Een echt gesprek laat altijd iets achter van waarde. Om de echte liefde een kans te geven, zijn ook botsingen nodig tussen karakters. Maar ook conflicten en ruzies, omdat dan de verborgen schuilhoeken van onze harten aan het licht komen. Een belangrijk kenmerk van surrogaatliefde is de innerlijke onrust, omdat deze liefde zo moeilijk kan wachten. Ze heeft altijd haast en wil snel bevredigd worden. Ze is intens, stormachtig, opgejaagd door het gevoelsleven, overweldigend en wil niets anders dan het verstand en de wil overtroeven en uitschakelen. Dat doet ze goed verpakt met

cadeautjes en grote woorden, maar wat blijken die na enige tijd waard? Wat blijken ze waard als het in het leven tegen zit? Surrogaatliefde zoekt zichzelf in plaats van de ander.

Alleen daarom al is er tijd nodig om de overgang te vinden naar echte liefde. De echte liefde wordt gekenmerkt door een intens gevoel van veiligheid en geborgenheid bij elkaar. Echte liefde stelt steeds minder zichzelf en steeds meer de ander centraal. Echte liefde kan met teleurstellingen omgaan, met conflicten en tegenslag. Echte liefde wil niet eindeloos de ander veranderen naar het eigen beeld, maar wil zelf veranderen. Echte liefde wil niet heersen, maar oprecht dienen. Echte liefde maakt dat je gaandeweg steeds kostbaarder voor elkaar wordt. Echte liefde betekent dat je uit je slakkenhuis komt en het aandurft de ander onbeschermd tegemoet te treden.

Het is dus niet zo dat wij surrogaatliefde en echte liefde tegenover elkaar moeten stellen als twee elkaar vijandige machten. Pas daar voor op, want dat is een dwaalweg. Liefde is liefde. Liefde ligt verankerd in onze menselijke natuur. Maar liefde heeft een dubbel gezicht, namelijk eigenliefde en naastenliefde. De balans tussen eigen- en naastenliefde is de echte liefde waar ik op doel. Die balans is er niet vanzelf, daarom schrijf ik daar nog wat uitvoeriger over in een volgend hoofdstuk. De onbalans tussen eigen- en naastenliefde is surrogaat en omdat die onbalans altijd doorslaat naar de eigenliefde, spreek ik symbolisch over slakkenliefde. Om de balans tussen eigen- en naastenliefde te herkennen en steeds weer terug te vinden, doet God, onze Schepper, ons een geweldig aanbod in liefde die niet uit de menselijke natuur voortkomt, maar van Boven recht uit het hart van God. Daarom een korte Bijbelstudie in het volgende hoofdstuk.

Om verder over na te denken en te doen

Kun je een voorbeeld geven van slakkenliefde uit je eigen levenservaring?

Is opvoeding voldoende om het eenzijdig vastlopen in slakken- of surrogaatliefde te voorkomen?

Vind je het zinvol de eigenschappen van surrogaatliefde uit je hoofd te leren?

Heb je door je gekwetste ego ook wel eens muurvast gezeten in je denkbeeldige slakkenhuis? Hoe ben je daar uitgekomen?

Heb je wel eens moeite gedaan om een ander, die muurvast zat in zijn of haar slakkenhuis, te helpen om weer in de ruimte te komen? Hoe deed je dat?